

dolgosti. Rabijo se tudi po 48, 60, 72 in 90 funtov za jard dolgosti, ali prvih je gotovo desetkrat več kakor vseh ostalih. Treba je omeniti, da so v Ameriki dvoje vrste železnice, širokotirne po 4 čevlje in 8 palcev široke in ozkotirne po 3 čevlje široke. Poslednjih je pa jako malo, jedva 1 štiridesetina in vse, kar tukaj govorim, velja za širokotirne železnice. Jeklene šine sedaj veljajo tona 30 dolarjev, pred desetimi leti so pa veljale 60 dolarjev. L. 1885. in 1886. plačevale so se jeklene šine tona po 45 dolarjev. Cena njim, kakor sploh vsem jeklenim izdelkom pade vsako leto, ker se njih izdelovanje vedno bolj popolnjuje. Šine se pokladajo na železnice s strojem, idočim na vlak na posebni način prirejenem. Jaz sem položil na dan dve milji šin, na zapadu jih pa tudi po dvakrat več.

Vozne priprave na ameriških železnicah so razmerno jako po ceni, trdne in trajne. V tovarnah Bolduinovih v Filadelfiji, Grantovih v Čikagu in Patterovih v Pittsburgu izdelajo po 500 do 700 lokomotiv raznih vrst na leto.

Navadna lokomotiva za osebne vlake s štirimi gonilnimi kolesi, ki tehta s tenderjem (vagon za premog) 40 ton in velja okoli 8000 dolarjev, preide z vlakom šestih ali sedmih poštnih ali potniških vagonov po 30—40 milj (angleških) vsako uro in če se ravna ž njo, kakor se mora, pa dela 30 do 40 let. Na železnicah v pennsylvanski in novojorški državi delajo še sedaj lokomotive, ki so bile narejene pred 40 leti. Tovorne lokomotive imajo navadno po 6—8 gonilnih koles, in tehtajo po 60 ton, (poslednji čas delajo tudi take, ki tehtajo po 90 ton) in vozijo po 15 do 20 milj v jedni uri s tovrnim vlakom s 30 do 35 vagoni. Vprašanje o srednji hitrosti vožnje vlakov tovrnih, posebno pa še poštnih in osebni, ima v Ameriki največji pomen in vsaka železnica si prizadeva, da bi prehitela drugo, tekmujočo na onem kraju, in z vsakim letom se povekša meja hitrosti. Lahko se reče, da na jugu in zapadu poštni vlaki dosegajo hitrost 30 milj v jedni uri, slabši 25, boljši 35 milj; na severu in vzhodu ta srednja hitrost dosega 40 milj, pri čemur najboljša železnica tako imenovana The Empire Express preide 52 milj v jedni uri, če se všttevajo postanki. Kolikor je meni znano, je to najhitrejši vlak na svetu.

Navadno so osebni vozovi po vseh Zjedinjenih državah jako jednoobrazni; vsi so 9 čevljev široki in 60 do 90 čevljev dolgi, z durmi na končnih stenah, z dvema klopema ob straneh, brez vsacih pregrad in s prehodom po sredi.

Tak voz velja kaci 4000 dolarjev. V Ameriki ni razredov. Vsi potniki jednako plačajo. Jedina izjema so spalni vagoni in posebni vlaki za izselnike. Spalni vagoni pripadajo neki posebni družbi in se rapo vseh železnicah Zjedinjenih držav; potovanje v njih stane kaka 2½ dolarja za dan in noč. Poslednje dni so vlade različnih držav pritiskale na družbo in

jo prisilile, da je znižala, ceno z dveh dolarjev na jednega za jedno noč. Pri tem so jo pa naredili odgovorno za vsako zgubo premoženja potnikov. Izseljenški vlaki vozijo mej pristanišči na vzhodu Bostonom, Novim Jorkom, Filadelfijo in Baltimorom in različnimi kraji na zapadu zlasti Čikago in Omoaho. Vozijo tiho, prevažajo imetje in živino izseljencev in vožna na njih je pol cenejša nego na drugih vlakih. Razven navadnih osebni, spalni in izseljenški vagonov so še na vseh železnicah posebni lastni vagoni. Vsak bogatin in vsi upravitelji železnic imajo svoje vagone. Pogosto so prave palače na kolesih z vsemi ugodnostmi civilizovanega življenja in stoji jeden 40 do 50 tisoč. Moj lastni osebni vagon, v katerem sem živel po cele tedne, ko sem se vozil po progi, imel je kuhinjo, spalnico, jedilnico, salon in pisarno, poleg tega pa še prostor za kuharja in sluge, ter razno zalogo, bil je oskrbljen z vodo, razsvetljavo in električnimi zvonci.

Tovorni vagoni, pokriti in odkriti, so jako različni, po vnanji obliki, po sestavi in pa po svoji velikosti. Vagoni stareje vrste peljali so 20.000 funtov, pred desetimi leti delali so vagone, ki so peljali po 40.000 funtov in sedanji še peljejo 60.000 funtov in tehtajo okoli 10 ton.

Prt njih grajenji se les vedno manj rabi; le še zunaj se vagoni z lesom obijejo, vse okostje vagona in njegov obok je narejen iz jekla. Leseni stoji pa kaci 600 dolarjev, železni pa po 1000 dolarjev. Vsaka količkaj znamenitejša železnica ima svoje delarne za grajenje taci voz. Poslednjih deset let so se na vzhodu zlasti v Novem Jorku osnovali nekatere delniške družbe, katere preskrbujejo železnice z vagoni in lokomotivami in vozovi, za katere se morajo zavezati, da jih bodo držali v redu, kakor bodo zahtevali posebni nadzorniki, kateri so v zasebni službi. Ta sistema se hitro razvija. Njena prednost je le, da imajo lahko svoje zavode v krajih, kjer je grajenje vozov in lokomotiv najcenejše in poleg tega pa izdelovanje v velikem številu za nekaj železnic na jedenkrat delo jako poceni. Mnoge boljše trgovske hiše imajo svoje lastne vozove narejene nalašč tako, kakor ugaja njih posebnim zahtevam.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Evgen Ruspoli. O smrti afriškega raziskovalca kneza Ruspolija se sedaj poroča: Princ je s 166 zamorci, 100 velbljodi in 47 jahalnimi živalmi bil prišel iz Berbere skozi deželo Samali v deželo Arussi-Galla. Dne 4. decembra 1893 l. je potnik prišel v Amo, katera teče v Rudolfovo jezero. Tako je prehodil večino nepreiskovanega ozemlja in upal je kmalu priti k Rudolfovemu in Štefanijskemu jezeru. Ko je prišel v Amo, je šel takoj prvi dan na slone na lov. Princ je imel navado, da je z navadno puško ubil slona. Vselej se je živali jako približal in jo ustrelil v uho. Dne 3. decembra 1893. l. je pri Gebbi Leggendi ubil na ta način tri slone. Dne 4. t. m. je princ zasledoval velicega slona. Stopil je s konja in se mu približeval. Služabniki, ki so daleč od zadaj prišli gledat za

svojim gospodarjem, so videli, da je princu vzel klobuk veter. Ta čas, ko je princ pobiral klobuk, je po njem planil slon, vrgel ga z rilcem na tla in mu strl prsi, in jedno oko. Princ je bil seveda takoj mrtev. Prinčevo truplo so nesli v tabor v Gebbo Leggendo, kjer je amharski sultan dovolil, da ga položi v grob poleg njegovega očeta. Mrtveca so zašili v platno, ker niso imeli lesa, da bi mu naredili krsto, predno so ga položili v grob. V grob so položili tudi steklenico, v katero so deli zapisnik o nesreči, da pozneje kak Evropejec, preiskuje grob, vse poizve, ko bi ekspedicija srečno ne prišla k morju. Spremljevalec Lucca je narisal natančno okolico okrog groba, in to risarijo vzel seboj, da bodo pozneje lahko našli grob, če se naris ohrani. Ekspedicija je brez voditelja se vrnila k morju in dne 3. marca srečno prišla v Brano ob Indijskem oceanu.

Novice.

— **Posvečenje monsignora dr. Šterka škofom krškim** vršilo se je najslovesneje minolo nedeljo v stolni cerkvi sv. Justa v Trstu. Svečanosti prisostvali so razni civilni dostojanstveniki, mej temi namestnik vitez Rinaldini, župan dr. Pitteri i. dr. ter mnogo občinstva. Sveti čin posvečevanja izvrševali so prevzv. knez in nadškof goriški dr. Zorn, knezoškof ljubljanski dr. Missia, škof tržaško-koprski dr. Glavina in škof poreško-puljski dr. Flapp. Cela slovesnost je trpela od 9 ure do 11 $\frac{1}{2}$ ure opoludne. Ceremonijelna ta svečanost zanimala je tržačane posebno še za to, ker se enako posvečevanje ni vršilo že sto let v Trstu.

— **Finančnim svétnikom v Ljubljani** je imenovan pri finančnem ministerstvu službujoči finančni tajnik g. Viljem Jenny. Ker je g. Jenny ne zna niti besedice slovenski, je še mlad uradnik in je prosilo za to mesto več prav zmožnih in starejših domačinov, vzbudilo je to imenovanje veliko in opravičeno ogorčenost. Dolžnost slovenskih poslancev je, da zahtevajo glede tega imenovanja natančna pojasnila od vlade.

— **Novi zagrebški nadškof** prevzv. gosp. dr. Juraj Posilović, pride v Zagreb dne 7. julija. Slovesna intronizacija se bode vršila dne 8. julija.

— **Temeljni kamen** domu dr. Ant. Starčevića v Zagrebu položili so najslovesneje dne 26. t. m. Došlo je v Zagreb tem povodom mnogo naroda in hrvaških veljakov. Starčeviću priredile so se najpristrčneje manifestacije.

— **Božji rop.** V noči od 25. na 26. t. m. vlomili so na Suhorji v cerkev tatje in ukradli ciborij s sv. hostijami, iz cerkvene omare so vzeli kelih in čolnič s kadilom. Tatovom so na sledu. Na sumu sta namreč dva 20—25 let sta neznan človeka, katera je bilo prej ta dan videti v vasi.

— **Občni zbor »Dramatičnega društva« v Ljubljani** vršil se je dne 22. t. m. Iz poročila o društvenem delovanju v minoli sezoni posnamemo, da ima društvo 232 članov in sicer 6 častnih, 17 ustanovnikov, 89 vnanjih in 120 ljubljanskih. Predstav priredilo je društvo minolo sezono v deželni gledališču 58 in sicer 30 dram, veselih iger in burk ter 28 oper. Posebno vspevala je opera. Stalno angažovanih je bilo 24 igralnih močij. Vseh stroškov bilo je 26.615 gld. 38 kr. Dohodkov bilo ji nekoliko več. V odbor so se volili gg.: dr. vitez Bleiweis, prof. M. Hubad, dr. Fr. Tekavčič in Ivan Bele. V pregledovalni odsek sta bila izvoljena gg. M. Zamida in dr. Iv. Jan.

— **Občni zbor »Glasbene Matice«** bode po §. 8 spremenjenih pravil dne 11. julija ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih.

— **Kmetijska in vrtnarska družba za Trst in okolico.** Občni zbor te družbe, ki se je vršil v nedeljo dne

17. t. m., bil je izredno dobro obiskan. Udeležilo se ga je nad 200 veljakov, posestnikov in rodoljubov iz okolice in Trsta. Govor dež in drž. poslanca g. Iv. Nabergoja je bil navdušeno vsprejet. Ker se je ta odrekel predsedništvu, je bil voljen predsednikom gosp. Ivan Gorjup, posestnik iz Proseka. Bog daj, da bi nova družba bila v blagor in prospeh slovenskega kmeta v tržaški okolici.

— **Pred porotnim sodiščem v Gorici** obsojena sta bila te dni gg.: A. Gabršček urednik „Soče“ na 240 gld. globe in 100 gld. izgube na kavciji in Iv. Kušar, urednik lista „Rinnovamento“, na 100 gld. globe in 60 gld. izgube na kavciji. Tožil ju je neki Travani, o katerem sta imenovana lista pisala, da gre govorica, da je ta s svojimi tovariši namenoma uprizoril znani solkanski napad. Ie da je slovenske solkanske fante mogel pred sodišče tirati, češ, ti so jih napali in poškodovali. — Pomenljivo pri tej razpravi je, da se je obravnava vršila v nenavzočnosti zatoženca Gabrščka, ki je izjavil, da se ne zagovarja pred porotniki, ki ne umejo ne toženih člankov, ne njegovih zagovorov. Sodišče je imenovalo dr. Staniča uradnim zagovornikom njegovim. V ostalem vložila se je proti obsodbi pritožba ničnosti, ki bržkone pri višjih instancah tudi prodere. Rzsodba višjih inštanč o tem slučaju utegne postati važna za porotna sodišča na Primorskem sploh in odločilna za pravice slovenskega jezika pri porotnem sodišču posebej.

— **Dvajsetice in štiraki** pridejo vsled najnovejše naredbe finančnega ministerstva s 1. januarjem 1895. l. popolnoma iz prometa. Isti morejo se pri javnih blagajnicah le še do 31. decembra t. l. zamenjati. Od tedaj naprej blagajnice tega denarja ne bodo več sprejemale.

— **Zveza kranjskih gasilnih društev** ima v nedeljo dne 1. julija t. l. v magistratni dvorani sejo.

— **Domača firma »bratje Kosler« v Ljubljani** odlikovana je bila na mejnarodni konkurenčni razstavi na Dunaji z zlato svetinjo za razstavljena piva.

— **Brzjavna postaja** zvezana s tamošnjim poštnim uradom odprla se je v Planini.

— **Nova sirarnica**, katera se je ustanovila po prizadevanji preč. gosp. Ign. Hladnika na Petkovcu poleg Rovt nad Logatcem, pričela je že delovati. Izdelovalo se bode fino namizno surovo maslo ter limburški sir in to v paketih $\frac{1}{4}$ kg teže, kos po 14 kr. Razpošiljalo se bode to blago od dne 1. avgusta t. l. počenši. Naslov za naročila je: Sirarnica na Petkovcu, p. Rovte, Notranjsko.

— **Na dolenske železnici progi Ljubljana-Kočevje** vozilo se je meseca maja t. l. 21.862 oseb in se prepeljajo 9.846 ton blaga brez premoga za lastno potrebo. Skupilo se je za ta prevoz 33.272 gld. Od 1. januarja do 31. maja 1894. l. bilo je vseh dohodkov 166.403 gld. Na eno leto pride od kilometra 5.546 gld.

Carnot umorjen.

V nedeljo zvečer je v Lyonu bil umorjen predsednik francoske republike Sadi Carnot. Njegov umor je delo anarhistov, kateri si napenjajo vse sile, da bi prevrnili sedanji družbeni red. Z nenavadno predrznostjo nastopajo ti prekucuhi. Ne boje se niti smrti. Jedva jednega obsodijo in usmrtijo, že se pojavi drugi nič manj predrzen. Anarhisti so organizovani v tajne družbe. Kar take družbe sklenejo, mora izvršiti dotičnik, katere navadno z žrebanjem odbero. Ko bi naloge ne hotel izpolniti, čaka njega smrt. Te tajne družbe so navadno tako organizovane, da se še vsi člani mej seboj dobro ne po-